

Miljöredovisning 2019

Region Uppsala

Innehållsförteckning

<u>REGION UPPSALAS MILJÖPÅVERKAN</u>	<u>3</u>
<u>REGION UPPSALAS MILJÖPOLICY.....</u>	<u>4</u>
<u>UPPFÖLJNING AV MILJÖMÅLEN I MILJÖPROGRAM 2019–2022</u>	<u>4</u>
<u>MINSKAD KLIMATPÅVERKAN</u>	<u>4</u>
TRANSPORTER.....	6
ENERGI.....	6
FÖRBRUKNINGSVAROR.....	8
<u>HÄLSOSAM OCH GIFTFRI MILJÖ</u>	<u>10</u>
KEMIKALIER	10
LÄKEMEDEL	11
LIVSMEDEL OCH TEXTILIER.....	13
<u>HÅLLBAR OCH EFFEKTIV RESURSANVÄNDNING</u>	<u>16</u>
MILJÖANPASSADE FASTIGHETER.....	16
AVFALL	16
BIOLOGISK MÅNGFALD.....	18
<u>EN MILJÖCERTIFIERAD ORGANISATION.....</u>	<u>20</u>
<u>MINSKAD MILJÖPÅVERKAN GENOM HÅLLBAR UPPHANDLING</u>	<u>20</u>
SOCIALT ANSVAR I SAMBAND MED UPPHANDLING	21

Region Uppsalas miljöpåverkan

Region Uppsala med cirka 11 000 anställda år 2019 ska finnas till för människorna i Uppsala län. Uppdraget är att arbeta för och stärka en hälso- och sjukvård i världsklass, främja hälsa och miljö och regional utveckling samt skapa en långsiktigt hållbar tillväxt. Dessutom ska länsinvånarna erbjudas en konkurrenskraftig och effektiv kollektivtrafik och kulturella upplevelser som berikar. Allt detta arbete ska genomsyras av ett aktivt hållbarhetsarbete som säkerställer framtida generationers resurser och förutsättningar. Region Uppsala verkar i Uppsala läns åtta kommuner: Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

Region Uppsalas omfattande verksamhet har en stor påverkan på den yttre miljön, genom användandet av naturresurser samt genom utsläpp till luft, mark och vatten. Många av utsläppen har även en negativ effekt på människors hälsa. De mest betydande aktiviteterna inom Region Uppsala som kan påverka såväl hälsa som miljö negativt, redovisas i tabell 1 nedan.

Tabell 1: Region Uppsalas betydande miljöpåverkande aktiviteter.

Miljöpåverkande Aktiviteter	Miljöpåverkan	Hälsoeffekter
Transporter	Ökad klimatpåverkan, övergödning, förorening, marknära ozon	Ökad risk för cancer, astma, luftvägssjukdomar, nedsatt lungfunktion.
Byggnationer	Beroende på materialval, konstruktion och arkitektur kan byggnationer bland annat bidra till ökad klimatpåverkan, tillförsel av farliga ämnen och påverkan på energiförbrukning, såväl under byggnadsskede som under resten av byggnadens livslängd	Rätt planerat leder byggnationen till en god inommiljö. Fel planering kan bidra till negativa hälsoeffekter.
El, värme och kyla	Ökad växthuseffekt, förorening.	Kväveoxidutsläpp vid förbränning ger nedsatt lungfunktion och irritation på luftvägar.
Läkemedel	Ökade halter av svårnedbrytbara läkemedel i miljön. Ökad klimatpåverkan av anestesigaser.	T.ex. antibiotika ökar risken för bildning av resistenta bakteriestammar och därav följande svårbotade infektionssjukdomar.
Kemikalier/ämnen i varor	Spridning av ämnen som är skadliga för miljön till luft, mark och vatten.	Försämrade arbetsmiljö, spridning av ämnen som är cancerogena, reproduktionsstörande och allergiframkallande.
Produkter och varor	Ökad klimatpåverkan, spridning av ämnen som är skadliga för miljön till luft, mark och vatten	Spridning av hälsofarliga utsläpp från produktionsanläggningar
Livsmedel	Ökad klimatpåverkan, spridning av bekämpningsmedel.	Hälsorisker för bönder i de länder där maten produceras.
Avfall	Ökad klimatpåverkan, övergödning och förorening om avfallet inte hanteras rätt.	Kväveoxidutsläpp vid förbränning ger nedsatt lungfunktion och irritation på luftvägar.
Finansförvaltning (Indirekt)	Ökad klimatpåverkan, ökad spridning av farliga ämnen, förorening, övergödning	Hälsorisker för de arbetare som arbetar för de verksamheter där kapitalet verkar.

Region Uppsalas miljöpolicy

En reviderad miljöpolicy för Region Uppsala fastställdes av regionfullmäktige i juni 2018.

Genom hälso- och sjukvård, rehabilitering och tandvård bidrar Region Uppsala till att främja god hälsa och välmående hos invånarna i länet. Vår verksamhet omfattar också kultur, kollektivtrafik, regional utveckling och fastighetsförvaltning. All verksamhet påverkar miljön, både lokalt och globalt. Utsläpp till luft, mark och vatten, en minskad biologisk mångfald och störda ekosystem ger på sikt hälsorisker.

För att ständigt minska vår miljöpåverkan bedriver Region Uppsala ett förebyggande och systematiskt miljöarbete som bland annat fokuserar på minskade utsläpp, resurshushållning och kretsloppstänkande. Utöver de grundläggande myndighetskraven och miljölagstiftningens krav, bygger miljöarbetet på de tre övergripande miljömålen *Minskad klimatpåverkan*, *Hälsosam och giftfri miljö*, samt *Hållbar och effektiv resursanvändning*:

- **Vi minskar vår klimatpåverkan** genom att exempelvis välja kollektiva transporter som använder fossilfria drivmedel och produktion av energi från förnyelsebara resurser. Vi hushållar med energi och väljer varor med låg klimatpåverkan.
- **Vi minimerar våra utsläpp** av farliga ämnen till luft, mark och vatten genom att exempelvis inte sprida läkemedel och kemikalier som är skadliga för miljö och hälsa. Vi väljer ekologiskt producerade livsmedel och textilier.
- **Vi använder resurserna effektivt** under hela deras livscykel. Vi ställer hållbarhetskrav vid upphandling, ser över användningen av olika produkter och har ett kretsloppstänkande i avfallshanteringen. Vi värnar den biologiska mångfalden som är grunden för livsviktiga processer som rening av luft och vatten och pollinering av växter.

Uppföljning av miljömålen i Miljöprogram 2019–2022

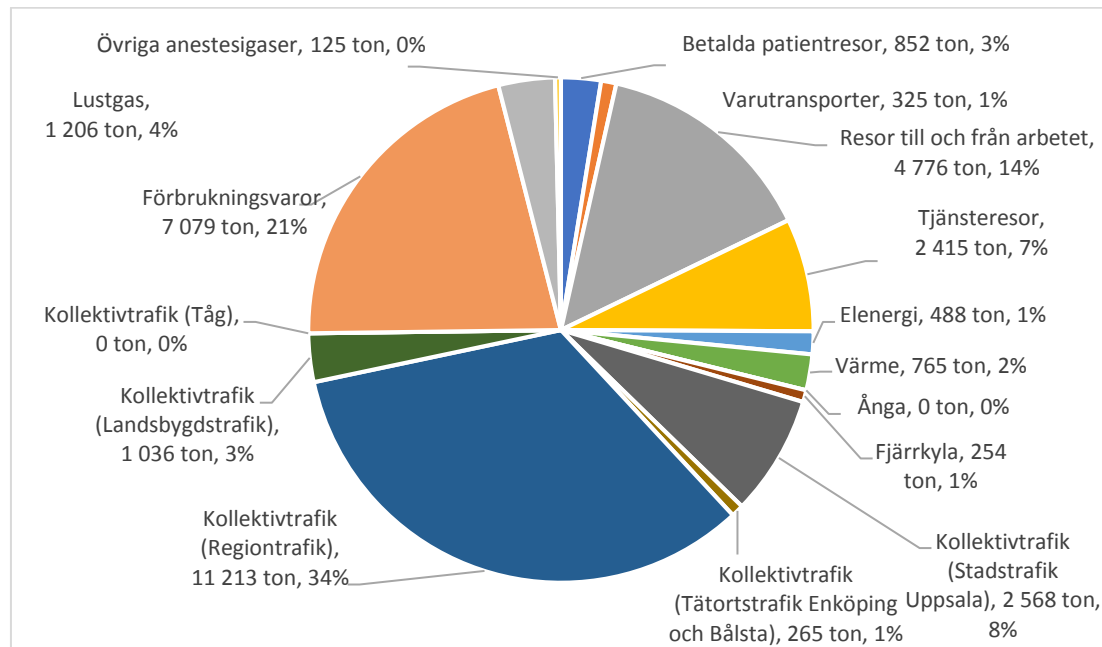
I följande kapitel redovisas resultaten för de detaljerade miljömålen som ska leda till att de övergripande miljömålen uppnås. Miljömålen bryts årligen ner på förvaltningsnivå och flertalet mål följs upp minst två gånger per år i samband med förvaltningsledningarnas genomgångar av miljöarbetet. Målet om minskning av kasserade läkemedel har utgått, då hanteringsrutinerna för läkemedelsavfall ändrats på ett sätt som omöjliggör mätning.

Minskad klimatpåverkan

Region Uppsalas verksamheter har en betydande klimatpåverkan, men utsläppen av klimatpåverkande gaser som mäts minskar. Utsläppen av de klimatpåverkande gaser som Region Uppsala kan mäta minskade med 3,8 procent år 2019 jämfört med år 2018. Den största utsläppsminskningen under året står kollektivtrafiken för. I diagram 1 visas andelen utsläpp av växthusgaser från de största utsläppskällorna inom Region Uppsala under 2019 och i diagram 2 jämförs utsläppen mellan åren 2010–2019 som går att

mäta. I diagrammen är utsläppen omräknade till koldioxidekvivalenter¹. Indirekt klimatpåverkan som inte mäts är exempelvis klimatpåverkan från pensionsfonder, livsmedel och byggnationer.

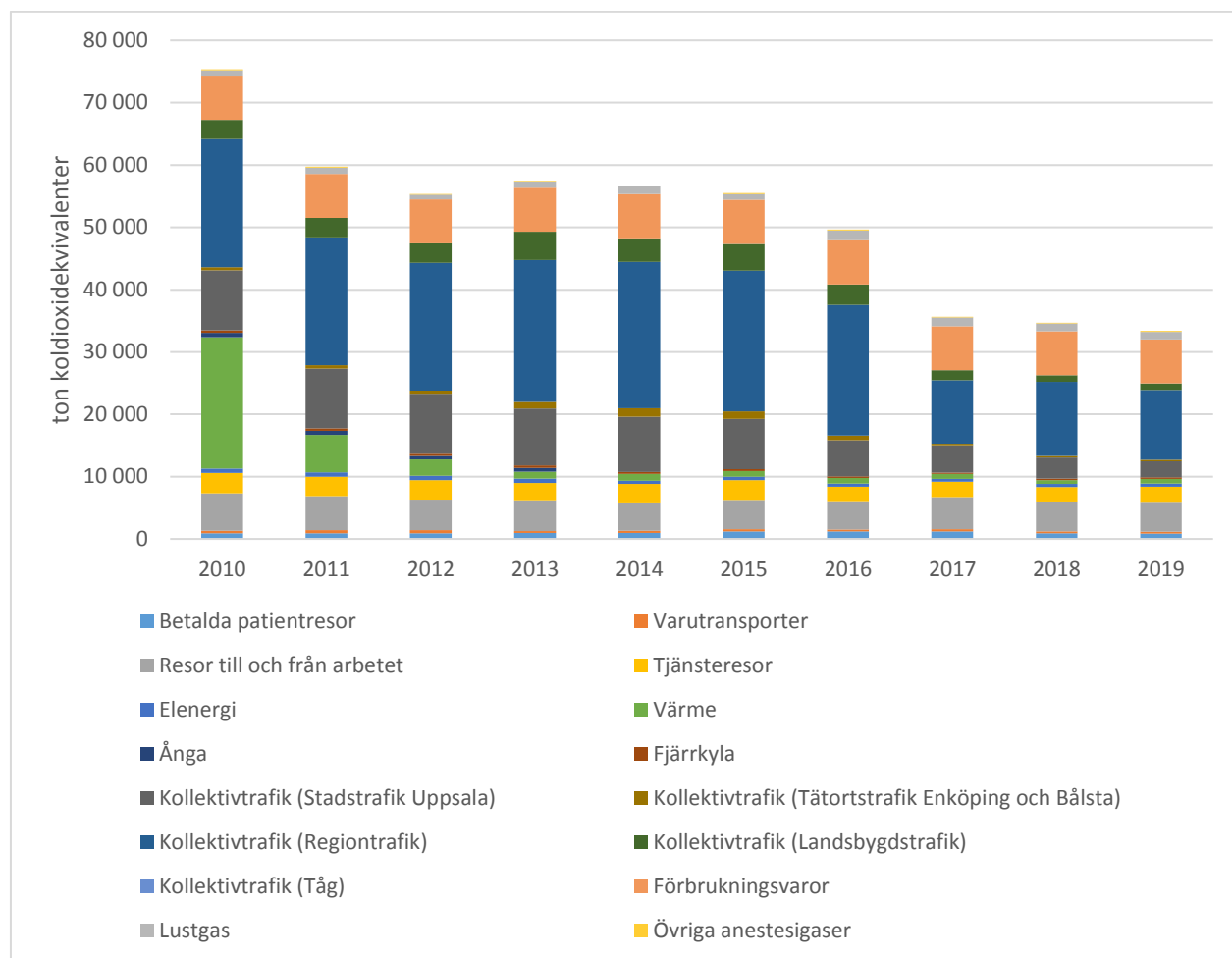
Diagram 1: Klimatpåverkande utsläpp 2019 fördelat på olika mätbara utsläppskällor mätt i ton koldioxidekvivalenter².

¹ Mått på mängd klimatpåverkande gaser, där bidraget från varje enskild gas har räknats om till den mängd koldioxid som har samma inverkan på klimatet.

² Om Region Uppsala skulle fortsatt att köpa den normala energimixen skulle koldioxidutsläppen vara drygt tio gånger högre. Ett kilo lustgas motsvarar 298 kilo koldioxid. Ett kilo av övriga anestesigaser (Isofluran, Sevofluran och Desfluran) motsvarar mellan 216 och 1 790 kilo koldioxid.

Diagram 2: Totala utsläpp av klimatpåverkande gaser omräknat till ton koldioxidekvivalenter 2010–2019 ³.

Transporter

Fossilfri busstrafik

År 2022 ska 100 procent av den allmänna kollektivtrafiken utföras med fossilfria bränslen.

Resultat: 📈 Målet går åt rätt håll. Under 2019 utfördes 84 procent av Kollektivtrafikförvaltningens kilometerproduktion med buss med fossilfria bränslen jämfört med 81 procent år 2018. I princip all fossil

³ Förklaringar till Diagram 1 och 2: Värmestatistiken är inte graddagskorrigerad. Endast patientresor betalda av Region Uppsala redovisas. De varutransporter som redovisas är de tre största direktransporterna till Region Uppsala – transporter av tvätt, mat från storköket i Västerås och post. De tre största utsläppskällorna av koldioxidutsläpp från tjänsteresor kommer från ambulansen (785 ton CO₂), intensivvårdshelikoptern (574 ton CO₂) och flygresor (523 ton CO₂). För kollektivtrafiken redovisas 2012 års statistik även i staplarna för år 2010 och 2011, då mätningarna startade år 2012. Statistiken för förbrukningsvaror utgår från en utredning genomförd år 2013. Denna klimatpåverkan inkluderar framställning av material (plast, cellulosa etc.) i varor och förpackningar samt transporter av materialet.

diesel är nu utfasad. De dryga 16 procent som återstår utgörs av naturgasen i regiontrafiken, något som fortsätter åtgärdas år 2020.

Utsläpp av kväveoxider från kollektivtrafiken

År 2019 ska utsläppen av kväveoxider från kollektivtrafiken ha minskat med 15 procent i jämförelse med år 2018.

Resultat: Målet går åt rätt håll. Utsläppen av kväveoxider från kollektivtrafiken minskade 2019 jämfört med 2018, från 2 g/km till 1,9 g/km. Minskningen kan härledas till att äldre fordon kontinuerligt byts ut mot nyare, framförallt är det utsläppen från gasbussarna som minskar.

Utsläpp av partiklar från kollektivtrafiken

År 2019 ska utsläppen av partiklar från kollektivtrafiken ha minskat med 10 procent i jämförelse med år 2018.

Resultat: Målet går åt rätt håll, men inte tillräckligt fort. Utsläppen av partiklar från kollektivtrafiken minskade på marginalen under 2019 jämfört med året innan. Totalt sett syns inte minskningen i statistiken, oförändrat 0,017 g/km. Med fler decimaler syns dock en liten minskning av partikelutsläppen från gasbussarna.

Utsläpp av koldioxid från kollektivtrafiken

År 2019 ska nettoutsläppen av koldioxid från kollektivtrafiken ha minskat med 15 procent i jämförelse med år 2018.

Resultat: Målet går åt rätt håll. Nettoutsläppen av koldioxid från kollektivtrafiken 2019 uppgick till 15 082 ton. Det är en minskning med 5,7 procent jämfört med 2018 då motsvarande siffra var 15 987 ton⁴.

Energieffektivitet i busstrafiken

År 2022 ska busstrafiken använda 5 procent mindre energi per personkilometer i jämförelse med år 2018.

⁴ Beräkningsfaktorerna i det nationella uppföljningssystemet för kollektivtrafik FRIDA har precis uppdaterats, däribland koldioxidfaktorn. De nya faktorerna i FRIDA är baserade EU direktiv EU 2015/652. FRIDA ansluter sig därmed till det som blivit best practice inom uppföljning av drivmedels klimatpåverkan i Europa och Sverige. Fram till år 2018 har uträkningen av koldioxidutsläpp från kollektivtrafiken delvis baserats på schabloner.

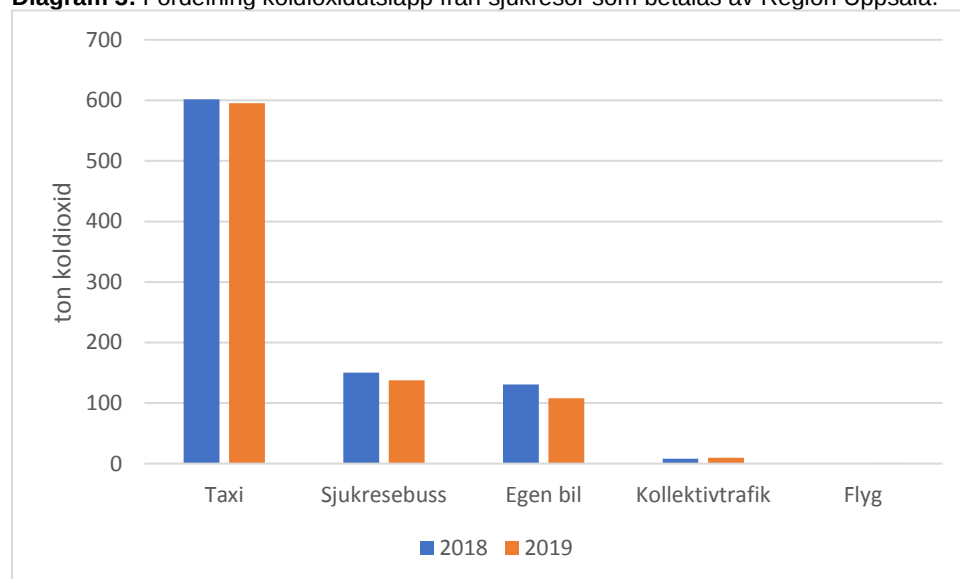
Resultat: — Målet går åt rätt håll, men inte tillräckligt fort. Energianvändningen per fordonskilometer⁵ minskade på marginalen, till 3,8 kWh per personkilometer.

Sjukresor

År 2022 ska utsläppen av koldioxid från patienters resor⁶ till och från vården vara 10 procent lägre, i jämförelse med år 2018.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Koldioxidutsläppen har minskat med 4 % 2019 jämfört med 2018. Detta beror främst på att antalet taxifordon som körs med fordonsgas har ökat med ca 10 %.

Diagram 3: Fördelning koldioxidutsläpp från sjukresor som betalas av Region Uppsala.

Tjänsteresor

År 2022 ska koldioxidutsläppen från tjänsteresor vara minst 15 procent mindre per anställd jämfört med år 2018.

Resultat: ↑ Målet är uppnått. Vid utgången av år 2019 hade koldioxidutsläppen från tjänsteresor minskat med 16,5 procent per årsarbetare jämfört med 2018, se förändringen i tabell 2.

Den huvudsakliga anledningen till att målet är uppnått är minskning av flygresor och ökning av tågresor. Från och med år 2018 har intern klimatväxling införts för flygresor till och från Göte-borg, Malmö och Umeå⁷. I diagram 4 finns en jämförelse mellan antal genomförda tjänsteresor med tåg och flyg mellan åren 2017 till 2019. Flygresorna till dessa orter har minskat med 20 procent mellan år 2018 och 2019 medan tågresorna har ökat med 21 procent under samma period.

⁵ Data för personkilometer är inte framtaget till tiden för inrapportering.

⁶ I målet räknas endast de patientresor som betalas av Region Uppsala: taxi, flyg kollektivtrafik och ersättning för egen bil.

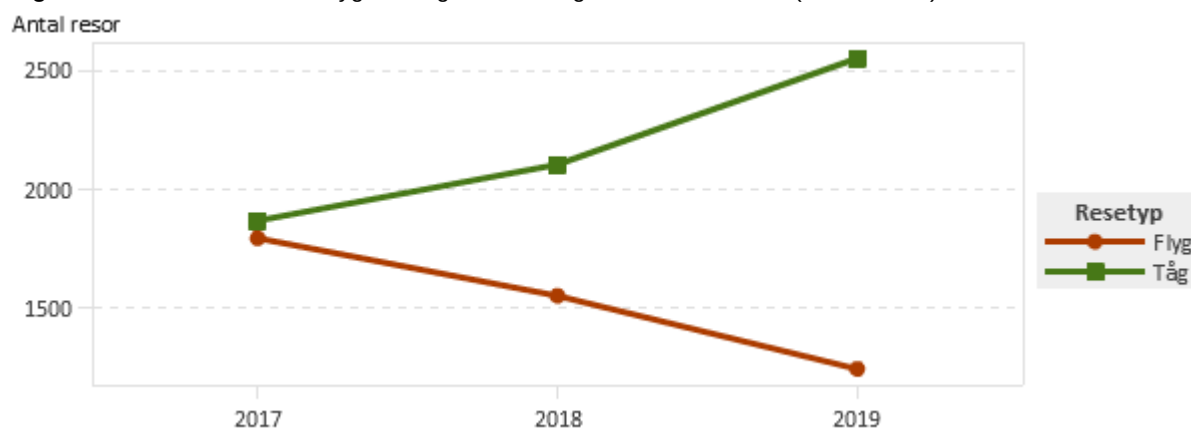
⁷ Klimatväxling innebär en höjning av flygpriset till dessa destinationer med 30 procent.

För 2018 genererade klimatväxlingen 504 000 kronor. Intäkterna användes främst till framtagandet av filmer för att öka användningen av digitala möten. För 2019 genererade klimatväxlingen 317 000 kronor. Intäkterna användes i huvudsak till att uppdatera förvaltningarnas tekniska utrustning för digitala möten⁸. Användningen av Skype och Teams inom Region Uppsala har ökat under året.

Tabell 2: Förändringen i mil och koldioxidutsläpp från tjänsteresor inom Region Uppsala fördelat per årsarbetare 2019 jämfört med 2018.

	2018		2019		Förändring mil (%)	Förändring kg CO ₂ (%)
	mil	Kg CO ₂	mil	Kg CO ₂		
Tjänstebilar	24	31	21	27	-13,5	-15,3
Hyrbilar	2	2	2	1	-12,5	-51,7
Egen bil i tjänsten	8	14	8	13	-6,9	-7,5
Tåg	33	0	38	0	15,2	14,6
Flyg inrikes	12	15	8	11	-28,7	-28,7
Flyg Utrikes	65	55	55	47	-14,9	-14,9
Totalt	144	118	132	98	-8,4	-16,5

Diagram 4: Jämförelse mellan flyg och tåg till Göteborg, Malmö och Umeå (2017 - 2019).

Resor till och från arbetet

År 2022 ska utsläppen av koldioxid från resor till och från arbetet vara minst 4 procent lägre per anställd jämfört med år 2018.

Resultat: ↑ Målet mäts 2020 och 2022, via en enkät⁹ som skickas ut till de anställda. För att bidra till minskade koldioxidutsläpp från resor till och från arbetet har ett antal stimulansprojekt där medarbetare får prova att åka kollektivt samt cykla och gå till arbetet genomförts under perioden. Detta har skett i samarbetet med bland andra Friskhuset. Under exempelvis hösten 2019 deltog 267 personer i stimulansprojekt anordnat av Friskhuset. Även projekt ”Höstfixa din cykel” och ”Vintercyklister” har skett under 2019/20. Anställda inom Region Uppsala erbjuds möjligheten att köpa årskort på kollektivtrafiken via nettolöneväxling. Det är 987 personer inom Region Uppsala som har antagit

⁸ En utförlig rapport över användning av klimatväxlingsmedel 2018 och 2019 finns framtagen, Dnr LS2019-0277.

⁹ Enkäten skickas ut i november till cirka 2500 anställda. Svarsfrekvens på enkäten är ca 60 %. För nästkommande period kommer enkäten skickas ut två gånger 2020 och 2022.

erbjudandet vid slutet av 2019. Under oktober månad 2019 provade 567 anställda inom Region Uppsala att åka kollektivtrafik gratis under en månad i projektet ”Testresenär”.

Fossilfria fordon

År 2022 ska 100 procent av Region Uppsalas fordonsflotta vara fossiloberoende¹⁰.

Resultat: — Målet går åt rätt håll, men inte tillräckligt fort. Den stora utmaningen är att ambulansen skall kunna köra på förnybart bränsle. Under hösten har sex övningsambulanser (äldre modeller) kört på HVO¹¹ utan några rapporterade problem. Det behövs fler tankställen för biogas i länet för att uppnå målet. I dagsläget får vissa verksamheter köra för långa sträckor för att tanka biogas.

Tabell 3: Totalt antal fordon samt andel av dessa som är förnyelsebara

ÅR ▲	2018		2019	
Förvaltning ▲	Antal	Andel	Antal	Andel
Total	239	62,8 %	235	65,5 %
Akademiska sjukhuset	105	51,4 %	103	52,4 %
Fastighet och service	38	60,5 %	37	64,9 %
Folkvandvården	4	0,0 %	4	0,0 %
Kultur och bildning	6	16,7 %	6	16,7 %
Lasarettet i Enköping	7	85,7 %	7	85,7 %
Nära vård och hälsa	66	86,4 %	65	90,8 %
Regionkontoret	1	100,0 %	1	100,0 %
Resurscentrum	2	50,0 %	2	100,0 %
Trafik och samhälle	5	100,0 %	5	100,0 %
Varuförsörjningen	5	40,0 %	5	40,0 %

Energi

Energianvändning

År 2022 ska energianvändningen i Region Uppsala vara minst 12,5 procent lägre per kvadratmeter än 2018.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Vid utgången av år 2019 hade energianvändningen per kvadratmeter minskat med 6,5 procent jämfört med år 2018¹². Minskningen av energikonsumtion beror dels på fortsatt

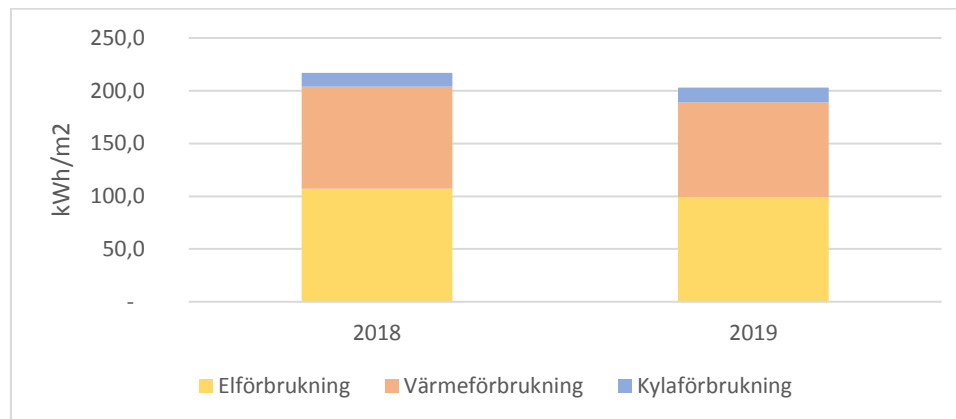
¹⁰ Enligt Region Uppsala innefattar denna definition i dagsläget förnybara alternativ som vätgas, el, laddhybrid, biogas (fordonsgas), etanol (E85/ED95), RME och HVO. Ett fossiloberoende fordon är ett fordon som är typgodkänt för att köras på ett kommersiellt tillgängligt drivmedel som till minst 75 % är tillverkat av förnybar råvara.

¹¹ HVO är en förkortning av *hydrotreated vegetable oil* (eller *hydrogenated vegetable oil*). Råvaran reagerar i tillverkningsprocessen med väte så att kolväten identiska eller mycket snarlika med dem i dieselolja skapas. Trots sitt namn kan HVO även tillverkas av animaliska fetter. Godkännande från generalagenten krävs dock för att garantierna ska gälla. Regionens ambulanser är inte godkända för HVO.

¹² Underlag för energistatistiken bygger på energifakturor från leverantörerna. För december 2019 saknades vid skrivande stund aktuella underlag, varför estimat baserat på i fastigheterna belägna energimätare ligger som grund. Värmeförbrukning är klimatkorrigerad (för att bättre kunna jämföra mellan år) med SMHI:s energiindexmetod med avdrag för tappvarmvatten, allt enligt SKR:s rekommendationer. För statistiken är data för J-huset (ingång 100) bortdraget. Detta gäller både energianvändning och kvadratmetrar, och bygger på att J-huset inte varit i full drift

fokus på driftoptimering (där fler resurser kommit till), dels på gynnsamt utslag från energiinvesteringar kopplat till energisparprogrammet som först 2019 visat på full potential. Wikområdet har ökat sin energikonsumtion med dryga två procent (beroende på en ombyggnation av värmesystemet som krävde alternativa uppvärmningssätt under några månader), i övrigt observeras minskningar på samtliga fastigheter.

Diagram 5: Energianvändning för Region Uppsalas fastigheter.¹³

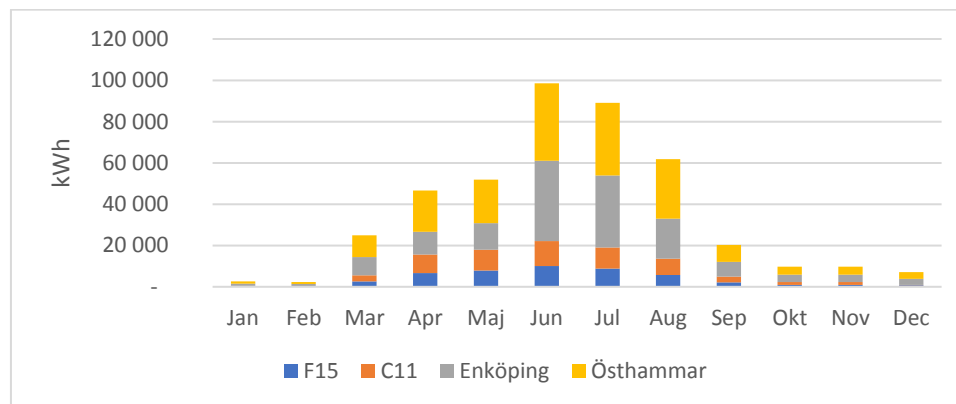

Förnybar elenergi

År 2022 ska den egna produktionen av förnybar elenergi motsvara 3 procent av den totala mängden inköpt elenergi.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Producerad solel från Region Uppsalas summerar till omkring 1 400 MWh för 2019, motsvarande cirka 2,45 % av totalkonsumtionen av el. Region Uppsalas solcellsanläggningar presenteras närmre via följande hemsida, framtagen i samarbete med STUNS Energi: <https://energiportalregion uppsala.se/>

Diagram 6: Produktion av el från solceller per månad

under året 2019 och därför skulle visa missvisande siffror gällande energikonsumtionen. (Även om denna data skulle räknas in påverkar den slutresultatet med mindre än en procentenhet).

¹³ Ytan är bruksarea. Värmen är klimatkorrigerad.

Inköpt energi

År 2022 ska inköp av energi vara ursprungsmärkt med Bra Miljöval el samt koldioxidneutral fjärrvärme och fjärrkyla.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. All el som köps in av Region Uppsala är miljömärkt, Sverigeproducerad vattenkraftsel. Certifikat är granskat av tredje part. All fjärrvärme/värme till fastigheter utanför Uppsala stad är bibränslebaserad. Fjärrvärme och fjärrkyla inom Uppsala stad är konventionell sådan, då produkten koldioxidneutral fjärrvärme och fjärrkyla. Den konventionella består lite drygt till hälften av biobaserad råvara, resten består av avfallsförbränning.

Förbrukningsvaror

Minska användningen av förbrukningsvaror

År 2022 ska användningen av förbrukningsvaror på Region Uppsalas minskningslista minskat med 10 procent, i jämförelse med år 2018.

Resultat: ↓ Målet går åt fel håll. Användningen av de flesta produktgrupper har minskat men användningen av undersökningshandskar fortsätter att öka, se tabell 4¹⁴. Det ger stort genomslag på totalen.

Kompressuppsamlare är en väldigt specifik produkt som används av få verksamheter på sjukhusen och beställs i relativt små volymer. Miljösamordnarna på Akademiska sjukhuset har utrett om det är möjligt att minska användningen. I läget har det visat sig att verksamheterna främst av arbetsmiljöskäl inte kan gå över till alternativet i nuläget. När minskningslistan uppdateras kommer denna produkt att undantas och fokus ligga på andra förbrukningsvaror där möjligheten att minska användningen är större. Användningen av undersökningshandskar ökade under år 2019. Det är i nuläget oklart vad orsaken till ökningen är. Framöver kommer möjligheten ses över att mäta förbrukningen jämfört med antal vårdtillfällen.

Tabell 4: Förändring i inköpsstatistik av produkterna på minskningslistan under januari till och med september mellan åren 2018 – 2019 (i tabellen angivna som år 1 respektive år 2).

Gruppering artiklar ▲	Antal år 1	Antal år 2	Skillnad	Skillnad %
Total	15 868 947	16 475 935	606 988	4 %
☒ ☒ Britspapper	3 176	2 929	-247	-8 %
☒ ☒ Kompressuppsamlare	7 600	8 600	1 000	13 %
☒ ☒ Medicinbägare	732 550	710 260	-22 290	-3 %
☒ ☒ Plastmuggar	520 920	333 460	-187 460	-36 %
☒ ☒ Skedar i fossilplast	185 900	150 350	-35 550	-19 %
☒ ☒ Soppåse 30 liter	15 972	15 846	-126	-1 %
☒ ☒ Sopsäck 70 l knyt fossilbaserad plast	1 124	0	-1 124	-100 %
☒ ☒ Tvättlappar i skumplast	597 075	551 400	-45 675	-8 %
☒ ☒ Undersökningshandskar	13 804 630	14 703 090	898 460	7 %

¹⁴ På grund av materialkrisen finns det osäkerhet kring om alla beställningar är korrekt registrerade i inköpsstatistiken för perioden oktober till och med december år 2019. Med anledning av det jämförs 2019 års inköpsstatistik med motsvarande tidsperiod år 2018 endast där vi vet att vi har tillförlitliga data, vilket är perioden januari-september.

Under året har två externa projekt inom miljömålsområdet avslutats. Projekten har finansierats via Vinnova respektive Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och i båda fallen var forskningsinstitutet RISE projektledare. I Vinnovaprojektet samlade utvalda verksamheter in engångstextilier (operationskläder och munskydd), för att undersöka möjligheten för återvinning av dessa produkter. Resultatet visar att återvinning är möjlig, men för att det ska bli genomförbart behöver produkterna designas med färre plasttyper per produkt. I upphandlingsförfaranden kommer dialoger med leverantörer ske för att ta reda på vilka produkter som skulle kunna förenklas på detta sätt. I ERUF-projektet har livscykelanalyser genomförts över skyddsförkläden i fossil respektive förnybar plast. Resultatet visar att användning av förkläden i förnybar plast kan ge en halverad klimatpåverkan. Akademiska sjukhuset har under året fokuserat på att öka användningen av dessa förkläden, bland annat genom att köpa in och låta verksamheter testa produkten. Resultatet visar på att beställningarna av det förnybara förklädet ökade med över 200 procent mellan år 2018 och 2019.

Under året har även nya produkter av förnyelsebart material upphandlats. Det gäller exempelvis salivrör, äggkoppar, påsar, haklappar och sugrör. En kommande uppdatering av minskningslistan planeras till våren 2020.

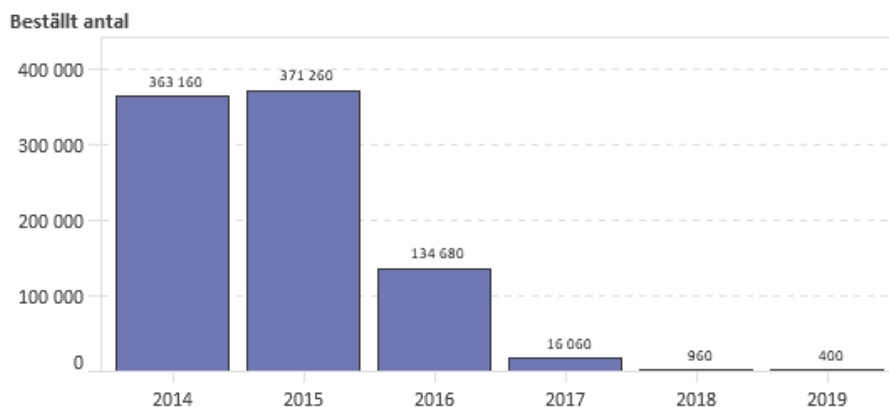
Utfasning av förbrukningsvaror

År 2022 ska minst fem förbrukningsvaror av fossilbaserad plast på Region Uppsalas minskningslista fasats ut eller bytts mot förbrukningsvara i förnybart- eller flergångsmaterial.

Resultat: — Målet går åt rätt håll men inte tillräckligt fort. En möjlighet att fasa ut produkter i fossil plast är när de kan ersättas av ett mer hållbart alternativ såsom återvunnet, förnybart eller flergångsalternativ. Under året har inte någon upphandling genomförts där en produkt av fossil plast helt har varit möjligt att ersättas med ett mer hållbart alternativ.

Ett gott exempel på där utfasning av en produkt av fossil plast kommit mycket långt är förvaltningen Folk tandvården. Verksamheterna har nästan helt slutat använda muggar i fossil plast och gått över till pappersmuggar istället, där behov av engångsprodukt fortfarande finns. Ett annat exempel är Reproduktionscentrum på Akademiska sjukhuset, som har funnit att de framöver kommer att kunna använda rondskålar i rostfritt istället för engångsprodukter i papp. Under kommande år behöver dock arbetet intensifieras för att fasa ut produkter av fossil plast för hela Region Uppsala.

Diagram 7: Antal beställda muggar i fossil plast på Folk tandvården år 2014-2019.

Hälsosam och giftfri miljö

Vår hälsa är beroende av en robust och anpassningsbar miljö med bland annat frisk luft och rent vatten. Region Uppsala arbetar kontinuerligt vidare med att minska utsläppen genom hela livscykeln, från upphandlingsfasen genom användarfasen och när produkter ska avyttras. Miljökemister ställer krav vid prioriterade upphandlingar och det genomförs ett gediget arbete för att minska arbetsmiljö- och miljöeffekter vid hantering av läkemedel, andra kemiska ämnen och förbrukningsvaror.

Kemikalier

Utbyte av farliga kemikalier

År 2022 ska 100 procent av Region Uppsalas särskilt farliga kemiska produkter utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ, och utbyte genomförts där så är möjligt.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. 2019 hade Region Uppsalas nya kemikaliehanteringssystem KLARA införts fullt ut vid alla verksamheter. Eftersom det är en grundförutsättning för att kunna arbeta systematiskt med utbyte av farliga kemikalier har arbetet med att ta fram en ny avvecklingslista kunnat påbörjas under året. Bland annat har en referensgrupp med representanter från laboratorieverksamheter bildats och informationsinsatser har genomförts.

Ftalatfria förbrukningsartiklar

År 2022 ska användningen av ftalatinnehållande¹⁵ förbrukningsartiklar ha minskat med 5 procent jämfört med år 2018.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll, se tabell 5. Statistik för oktober-december 2019 har inte kunnat hämtas ut på ett tillfredsställande sätt på grund av byte av logistikföretag. Statistiken i tabellen bygger därför på statistik från januari till och med september 2018 respektive 2019, som har räknats om till helårssiffror. Resultatet i tabellen är därför något osäkert, men det visar dock att antalet förbrukade ftalatinnehållande artiklar fortsätter att minska. Varuförsörjningen har under året fortsatt sitt arbete med att ställa miljökrav vid upphandlingar, följa upp dessa och dokumentera ftalat/PVC-innehåll i upphandlade artiklar. Fokus läggs på att hitta fungerande ftalatfria alternativ inom särskilt viktiga produktgrupper.

Tabell 5: Ftalater i förbrukningsartiklar, årsförbrukning inom Region Uppsala 2018 – 2019.

Statistikuppgifter förbrukning inom Region Uppsala	2018 helår	2019 helår	Förändring 2018-2019
Totalt antal förbrukade artiklar	104 409 397	107 973 088	
Antal artiklar fria från ftalater	103 535 779	107 272 667	
Ftalatinnehållande artiklar	470 787	434 321	Minskning med 7,7 %
Antal artiklar utan uppgifter	402 832	266 100	

¹⁵ Ftalater är en grupp ämnen som används som mjukgörare i plaster och gummi. Ämnena kan läcka ut ur materialen och tas upp av kroppen. Några ftalater är bland annat misstänkt hormonstörande och kan göra det svårare att få barn.

Byggmaterial

År 2022 ska andelen A- och B-klassade byggmaterial per projekt vara minst 90 procent.

Resultat: — Målet går åt rätt håll, men inte tillräckligt fort. Andelen A- och B-klassade byggmaterial per projekt var under 2019 lägre jämfört med tidigare år. Under 2019 så var andelen A- och B-klassade byggmaterial 78,5%. Andelen är på totalen och inte per projekt. Under 2020 har Fastighet och service som ambition att tillsammans med leverantören ta fram en ny redovisningsmetod.

Leksaker

År 2022 ska projekt för utfasning av leksaker/lekmaterial innehållande farliga kemikalier genomförts.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Projekt för utfasning av leksaker och lekmaterial innehållande farliga kemikalier har startat. Arbete med att ta fram broschyr, utbildning och att se över befintliga avtal har påbörjats. En referensgrupp har bildats och ett första möte hölls i december. Referensgruppen består av representanter från berörda verksamheter, miljösamordnare, miljökemist och miljöhygieniker/forskare.

Läkemedel

Läkemedel med stor risk för miljöpåverkan

År 2022 ska utsläpp av läkemedel med stor risk för miljöpåverkan ha minskat jämfört med 2018.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll, se tabell 6 och 7. För de substanser som Region Uppsala valt att följa minskar användningen samtidigt som förskrivningen ligger lägre än den genomsnittliga förskrivningen i Sverige.

Tabell 6: Förskrivning av definierade dygnsdoser per tusen invånare och dag (DDD/TIND) av diklofenak och fluorokinoloner i Uppsala län och riket.

	Fluorokinoloner (DDD/TIND)			Diklofenak (DDD/TIND)		
	2018	2019	Skillnad (%)	2018	2019	Skillnad (%)
Riket	0,6	0,56	-0,1	3,8	3,2	-0,6
Region Uppsala	0,6	0,5	-0,1	2,4	2,1	-0,3

Tabell 7: Förskrivning av antal definierade dygnsdoser (DDD) av diklofenak och fluorokinoloner för respektive förvaltning inom Region Uppsala samt totalt för hela Region Uppsala.

Förskrivning	Fluorokinoloner			Diklofenak, inkl komb (tabletter)		
	2018 (antal DDD)	2019 (antal DDD)	Skillnad mot 2018 (%)	2018 (antal DDD)	2019 (antal DDD)	Skillnad mot 2018 (%)
Patienter Uppsala län						
Akademiska sjukhuset	40 611	37 087	-9%	47 248	42 325	-10%
Lasarettet i Enköping	6 120	6 296	3%	7 863	6 692	-15%
Nära vård och hälsa	14 756	13 504	-8%	145 903	129 307	-11%

Antibiotikarening

År 2022 ska Akademiska sjukhuset minskat sina halter av antibiotika i avloppsvatten till reningsverk, med i genomsnitt 20 procent, jämfört med 2018

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Under år 2019 har en pilotreningsanläggning varit installerad vid en av Akademiska sjukhusets avloppsbrunnar för att testa att rena avloppsvattnet från läkemedel och resistenta organismer med ozonrening. Anläggningen var i drift till december och frysta prover är skickade till analys. Slutresultatet från projektet kommer att redovisas under år 2020.

Antibiotikaförskrivning

År 2022 ska antibiotikaförsäljningen, mätt i antalet expedierade recept per 1000 invånare i länet, minskat årligen under programperioden.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll, antibiotikaförsäljningen i länet har minskat med knappt 5 procent under år 2019, se tabell 8.

Tabell 8: Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år, Uppsala län och riket.

Antal uthämtade recept antibiotika (recept/1000 invånare och år)				Förändring
	2017	2018	2019	(%)
Region Uppsala	299	288	275	-4,6
Riket	309	296	285	-3,5

Medicinska gaser

År 2022 ska utsläppen av klimatpåverkande medicinska gaser vara 10 procent lägre än 2018.

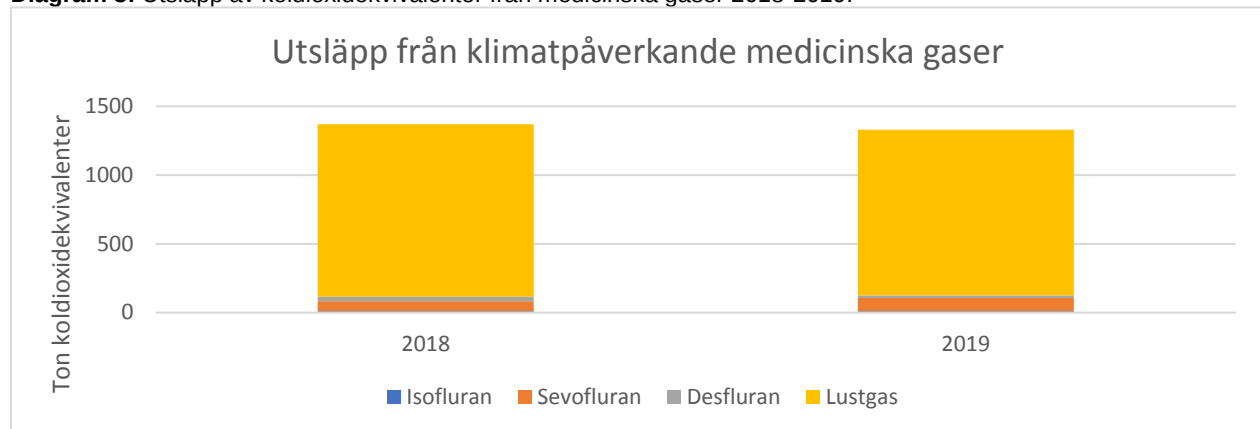
Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll, se diagram 8. Utsläppen av klimatpåverkande medicinska gaser har minskat med 2,8 procent jämfört med år 2018, från 1369 ton koldioxidekvivalenter till 1331 ton koldioxidekvivalenter. 2018 års resultat har behövt revideras med anledning av att reningsgraden för

Akademiska sjukhusets lustgasdestruktor blivit tillgänglig. Destruktorn finns på förlossningen och år 2018 var reningsgraden 92,5 procent respektive 94 procent år 2019.

De olika anestesigaserna har olika stor klimatpåverkan och resultatet har därför räknats om till koldioxidekvivalenter. Inköp av lustgas och desfluran har minskat medan inköp av isofluran och sevofluran ökat något.

Värt att notera är att all utsläppsberäkning grundar sig på inköpsstatistik och inte faktiska utsläpp. Detta beror på att det praktiskt är mycket svårt att flödesmäta gaser. Antaganden har gjorts att förlossningen på Akademiska sjukhuset använder cirka 60 procent av all inköpt lustgas men denna siffra är troligtvis högre. Troligtvis är därför utsläppen av lustgas från Akademiska sjukhuset mindre än beräknat.

Diagram 8: Utsläpp av koldioxidekvivalenter från medicinska gaser 2018-2019.

Livsmedel och textilier

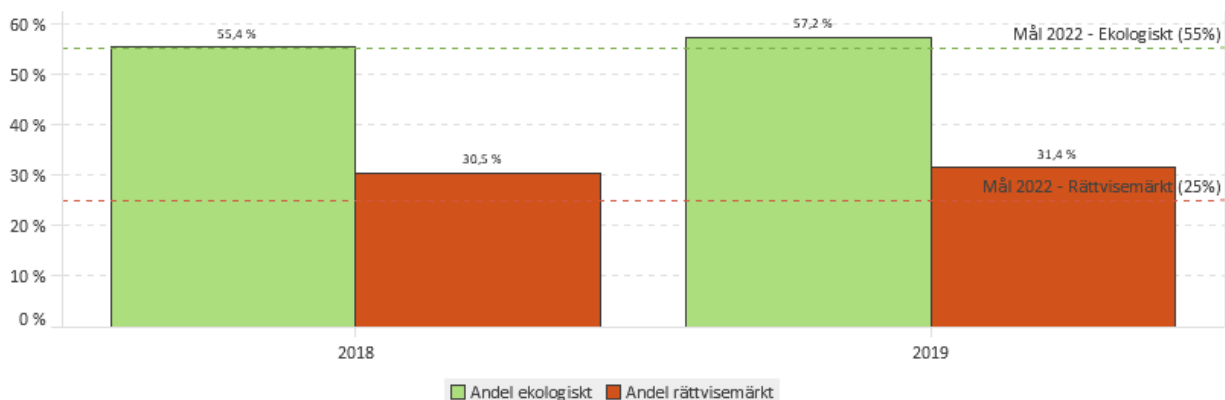
Ekologiska livsmedel

År 2022 ska andelen ekologiskt producerade livsmedel vara minst 55 procent av det totala inköpsvärdet i kronor räknat av de livsmedel som Region Uppsala köper.

Resultat: ↑ Målet är uppnått. Vid utgången av år 2019 var 57 procent av livsmedlen ekologiska, se diagram 11.

Den huvudsakliga anledningen till att målet har uppfyllts är att andelen ekologiska livsmedel från Region Västmanland (Region Uppsalas huvudleverantör av patientmat) är 43,5 procent. Andelen ekologiska livsmedel vid Lasarettet i Enköping var 43,4% procent medan Wik folkhögskola och slott/konferens hade 48 procent ekologiska livsmedel. Dessutom är allt kaffe inom Region Uppsala KRAV-märkt vilket bidrar till att andelen ekologiska livsmedel är totalt 57 procent. I de kostupphandlingar som är aktuella används tillämpliga delar av Upphandlingsmyndighetens kriterier för att ställa krav om god djurvelfärd.

Diagram 9: Andelen ekologiskt producerade och Rättvisemärkta livsmedel av totalkostnad för Region Uppsala.

Etiska/sociala krav livsmedel

År 2022 ska andelen livsmedel som har producerats enligt Rättvisemärkt¹⁶ eller liknande etiska och sociala godtagbara förhållanden vara minst 25 procent av det totala inköpsvärdet i kronor räknat.

Resultat: ↑ Målet är uppnått. Vid utgången av 2019 var 31 % av livsmedlen Rättvisemärkt. Den huvudsakliga anledningen till att målet uppnåts är att andelen Fairtrade-kaffe från kaffeleverantör har ökat, vilket var ett krav vid upphandlingen av kaffeautomater.

Textilier

År 2022 ska andelen textilier som är miljömärkta¹⁷ vara minst 25 procent av de textilier som Region Uppsala använder via tvätteritjänst.

100 procent av babytextilier ska vara ekologiskt producerade

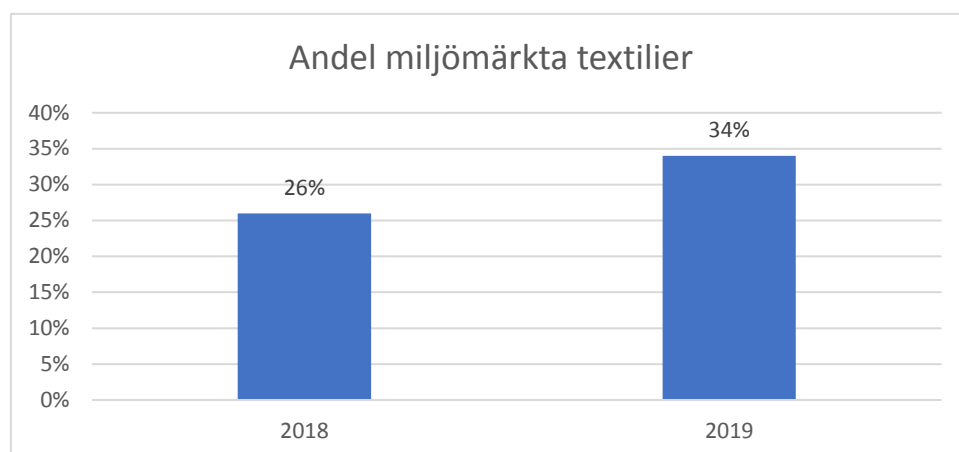
Resultat: ↑ Målen är uppnådda. Vid utgången av 2019 var andelen miljömärkta textilier av den totala textilstocken 34 %, se diagram 10. Tillskott av andelen miljömärkta textilier sker i huvudsak genom att uttjänta textilier kasseras och byts ut mot ett miljömärkt alternativ. För babytextilier är målet om 100 % ekologiska babytextilier uppnått.

Åtgärder för att öka andelen miljömärkta textilier startade 2012 då ett nytt avtal för tvätteritjänster trädde i kraft. Andelen miljömärkta textilier har sedan dess ökat kontinuerligt. Det innebär att en fortsatt ökning av andelen miljömärkta textilier måste ske genom att fler textilprodukter ersätts med miljömärkta alternativ.

¹⁶ Varor, främst livsmedel, som syftar till att förbättra arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer genom rättvis handel. Den vanligaste märkningen är Fairtrade, men även Utz certified och Rainforest Alliance förekommer.

¹⁷ Miljömärkta textilier har miljömärkning Ecolabel: innebärande krav på vad som gäller utsläppen i luft och vatten från fabriken samt användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen i tillverkningen. Ekologiska textilier (GOTS) ställer krav på hela kedjan: odling, plockning, beredning och tillverkning av själva plagget. Ekologiska babytextilier är 0,5 % av totalen och är inräknade i tabell för miljömärkta textilier.

Diagram 10: Andelen **miljömärkta** textilier i Region Uppsala under åren 2018-2019.

Hållbar och effektiv resursanvändning

Under perioden byggs en betydande del av Akademiska sjukhusområdet om och det finns stora möjligheter att ”göra rätt från början”, så att byggnaderna och omgivningarna skapar läkande miljöer och bidrar till biologisk mångfald. De två detaljerade målen som berör avfall bör läsas gemensamt – det övergripande målet är att minimera mängden avfall. Det avfall som sedan återstår bör därefter återvinnas på bästa sätt. Arbetet för att uppnå dessa två mål innebär ett arbete under hela livscykler, från att ett behov av en funktion uppstår till dess att en produkt har använts färdigt, avyttras och omhändertas.

Miljöanpassade fastigheter

Klassning enligt miljöbyggnad

År 2022 ska nyproducerade och större ombyggnationer av Region Uppsalas fastigheter som sker under programperioden vara certifierade och verifierade enligt Miljöbyggnad eller motsvarande.

Resultat: — Målet går åt rätt håll, men inte i tillräcklig utsträckning. För alla större byggprojekt tas en specifik miljöbyggnadsprofil fram. Under 2019 har centralköket projekterats med miljöbyggnadsprofil silver. För Östervåla vårdcentral har det beslutats att återanvända profilen som projekterats fram för Almunge vårdcentral. Detta innebär att byggnaden inte kommer att byggas med en miljöbyggnadsprofil.

Avfall

Materialåtervinning

År 2022 ska andelen materialåtervunnet avfall ha ökat med minst 8 procent av den totala avfallsmängden, jämfört med 2018.

Resultat: ↓ Målet går åt fel håll¹⁸. Andelen materialåtervunnet avfall jämfört med 2018 är 1,2 procent lägre. Att andelen materialåtervunnet avfall minskar jämfört med år 2018 beror framför allt på att mängden tidningar och returpapper har minskat (det har den gjort de senaste åren i takt med digitaliseringen).

Målet på 8 procent är framtaget med hänsyn till en förändrad plastinsamling vid Region Uppsalas sjukhus. Denna förändring i sortering sker först under 2020, dock inte i samma utsträckning som förutspått. Vid framtagandet av målet räknades med avsättning för all form av sjukvårdsrelaterad plast, som inte medför skada för människa eller miljö. Plastindustrin har dock inte visat samma intresse som förväntat. På grund av detta i kombination med digitaliseringen finns en risk att målet inte uppnås under programperioden.

¹⁸ Observera att insamlat avfall inte längre räknas in i det materialåtervunna avfallet under denna miljöprogramperiod. Denna fraktion ska minska, då åtgärder sätts in för att minska matsvinn/matavfall och samtidigt är det beslutade nyckeltalet formulerat enligt de nationella nyckeltal som används för Sveriges regioner. Det innebär att insamlat matavfall inte räknas in i resultatet, då inte samtliga regioner har förutsättningar att räkna in denna fraktion. Hade matavfallet räknats in hade resultatet istället blivit något bättre i jämförelse med föregående år.

Tabell 9: Andelen materialåtervunnet avfall vid Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping fördelat per fraktion

Fraktioner		Helår 2018	Andel av total	Helår 2019	Andel av total
Återvinningsbart	Tidningar och returpapper	82 593 kg	3,1%	62 706 kg	2,4%
	Wellpapp	236 354 kg	8,8%	245 743 kg	9,3%
	Pappersförpackningar	53 689 kg	2,0%	57 711 kg	2,2%
	Glasförpackningar	21 771 kg	0,8%	19 745 kg	0,7%
	Plastförpackningar	89 049 kg	3,3%	92 808 kg	3,5%
	Metallförpackningar	8 124 kg	0,3%	5 321 kg	0,2%
	Grovavfall metallsrot	57 770 kg	2,2%	48 038 kg	1,8%
	Sekretess (om materialåtervinning)	34 360 kg	1,3%	35 800 kg	1,4%
	Diverse Elektronik	26 523 kg	1,0%	35 645 kg	1,3%
	Ljuskällor	500 kg	0,02%	1 170 kg	0,04%
	Batterier	4 763 kg	0,18%	4 351 kg	0,16%
	Kyl/Frys/vitvaror	6 490 kg	0,2%	5 454 kg	0,2%
Övrigt	Brännbart hushållsavfall	1 514 581 kg	56,5%	1 486 806 kg	56,2%
	Sekretess (om förbränning)	1 780 kg	0,1%	1 660 kg	0,1%
	Grovavfall trä	66 074 kg	2,5%	68 804 kg	2,6%
	Grovavfall brännbart		0,0%		0,0%
	Grovavfall deponi	25 962 kg	1,0%	16 045 kg	0,6%
Farligt	Biologiskt avfall	16 439 kg	0,6%	13 437 kg	0,5%
	Smittförande avfall	418 465 kg	15,6%	425 120 kg	16,1%
	Kemikalieavfall	15 967 kg	0,6%	19 617 kg	0,7%
Totalt		2 681 254 kg		2 645 981 kg	
varav Materialåtervinningsbart		621 986 kg		614 492 kg	
Materialåtervinningsgrad		23,2%		23,2%	
Resultat - Andel materialåtervunnet avfall				-1,2%	
Matavfall		Vikt (kg)	Andel av total	Vikt (kg)	Andel av total
Organisk	Insamling	267 764 kg	9,1%	313 994 kg	10,6%
	<i>Insamlingsställen</i>				
	Tillagningskök/patientmat	156 000 kg		174 900 kg	
	Personalmat	111 764 kg		139 094 kg	
Totalt inkl matavfall		2 949 018 kg		2 959 975 kg	
varav Materialåtervinningsbart inkl matavfall		889 750 kg		928 486 kg	
Materialåtervinningsgrad inkl matavfall		30,2%		31,4%	

Avfallsminskning

År 2018 ska den totala mängden avfall per vårdtillfälle vara lägre, jämfört med år 2018.

Resultat: ↓ Målet går åt fel håll. Den totala avfallsmängden per vårdtillfälle är marginellt högre jämfört med 2018. Detta är första året vi mäter avfallsmängd per vårdtillfälle, vilket gör att vi inte kan dra för stora slutsatser av resultatet än. Målet hänger ihop med ambitionen att övergå till en mer cirkulär ekonomi. Under år 2020 undersöks möjligheten att återbruka mer inventarier vid större flyttar, vilket kan leda till minskade avfallsmängder.

Tabell 10: Total generad avfallsmängd för år 2018 och 2019 vid Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping.

Omfattning

Mängd avfall per kilo vid Regionens sjukhus i förhållande till antal vårdtillfällen

År	Helår 2018
Vårdtillfällen	789 862 st
Totala mängd avfall	2 949 018 kg
Mängd avfall per vårdtillfälle	3,73 kg
År	Helår 2019
Vårdtillfällen	790 028 st
Totala mängd avfall	2 959 975 kg
Mängd avfall per vårdtillfälle	3,75 kg

Biologisk mångfald

Genom Upplandsstiftelsen verkar huvudmännen Region Uppsala och Uppsala läns kommuner för att bevara och vårda den biologiska mångfalden. Upplandsstiftelsen främjar också möjligheterna för länets invånare att vistas i naturen. För mer information, se <http://www.upplandsstiftelsen.se/>

Biologisk mångfald

År 2022 ska Upplandsstiftelsen genomfört insatser för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i länet.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Upplandsstiftelsen har både kunskap och kompetens för att genomföra åtgärderna. Genom att arbeta långsiktigt med biologisk mångfald har Upplandsstiftelsen kunnat bygga upp en god samverkan med mark- och djurägare och identifiera lämpliga områden i länet. En tydlig framgångsfaktor är att bas-finansieringen från Region Uppsala kunnat kombineras med externa finansieringskällor.

Under 2019 har Upplandsstiftelsen säkrat den långsiktiga förvaltningen av Ånge våtmark och utökar därmed den förvaldade arealen naturområden med höga naturvärden och rekreativevärden med 5 ha. Under året har även totalt 45 hektar nya hagmarker med höga biologiska värden restaurerats och ställts i ordning i länet. Ett nytt projekt med medel från Världsnaturfonden WWF med syfte att restaurera ytterligare hagmarker under kommande två år.

Dessutom har två återskapade våtmarker färdigstälts under året, i Lortfjärden (Östhammar) och Gölarna (Tierp). Ett omfattande arbete har inletts vid Ledsjär (Tierp) i syfte att återskapa våtmarker och fuktängar, till nytta för fåglar och fisk men även för att öka arealen tillgänglig betesmark i området.

Friluftsliv

År 2022 ska Upplandsstiftelsen genomföra åtgärder för att stimulera allmänhetens friluftsliv i hela länet, tillgängliggöra natur och verkst för ett förebyggande folkhälsoarbete.

Resultat: ↑ Målet går åt rätt håll. Arbetet löper på enligt plan. För att nå resultat krävs ett gott och handfast samarbete med en mängd parter i många olika verksamheter t ex inom vård- och omsorg, skolan och med olika markägare. Arbetet genomförs i hög grad med stöd av extern finansiering.

Under året har tillgänglighetsåtgärder genomförts på skärgårdsön Rävsten, i Kalmarnäs naturreservat och i Wiks naturpark. En ny tillgänglig besöksplats med möjlighet att uppleva fågellivet i Ekeby-Ånge våtmark har anlagts. Wiks naturpark har tillgängliggjorts ytterligare genom vägvisning, rastbord och bänkar. Upplandsstiftelsen har också rekognoscerat och börjat skriva avtal med markägare för att anlägga en ny sträcka på Upplandsleden mellan Siggefora och Tärnsjö.

Samverkan har skett med befintliga naturskolor i länet. Fortbildningar inom utomhuspedagogik har hållits för pedagoger i förskolan. En förstudie för att undersöka möjligheter att arbeta med utomhuspedagogik i gymnasiet har genomförts under hösten. Under året har Upplandsstiftelsen också genomfört utbildningar för personal som arbetar inom äldreomsorg och omsorg och som är intresserade av att hålla i utomhusaktiviteter. Arbetet är en grund för att skapa ett nätverk av naturfaddrar.

Fler gröna, läkande miljöer och gynnande av ekosystemtjänster

År 2022 ska Fastighet och service tillgängliggjort fler gröna, läkande miljöer i anslutning till fastigheter, dess stråk och entréer

År 2022 ska Fastighet och service arbetat aktivt för den biologiska mångfalden och gynnandet av ekosystemtjänster både vid anläggning och skötsel av grönytor

Resultat: — Målen går åt rätt håll, men inte tillräckligt fort. Ett arbete med inventering är påbörjat och ett samarbetsavtal med Upplandsstiftelsen är upprättat för att ta fram gröna riktlinjer. Förberedelser för att anta gröna riktlinjer för gynnande av biologisk mångfald har påbörjats inom förvaltningen Fastighet och service.

Vattenanvändning

År 2022 ska utredning skett av möjligheterna att reducera vattenförbrukningen

År 2022 ska utredning skett om möjligheten att öka tillvaratagande av dagvatten inom Region Uppsalas fastighetsbestånd.

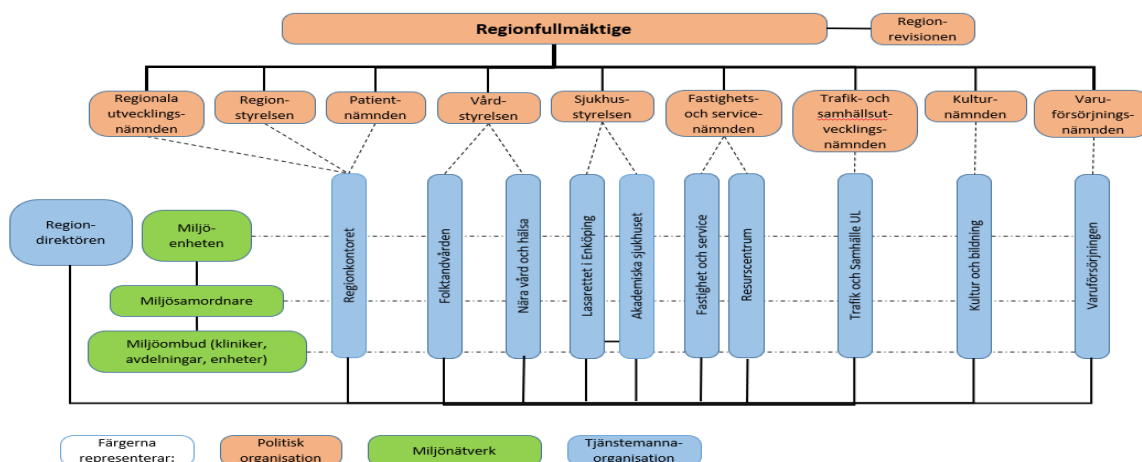
Resultat: Åtgärder är ännu ej vidtagna.

En miljöcertifierad organisation

Hela organisationen är certifierad enligt ISO 14001:2015¹⁹ sedan 2005. Ett miljöledningssystem ställer krav på att miljöarbetet hela tiden ska minska verksamhetens miljöpåverkan på ett så effektivt sätt som möjligt. Det innebär att alla verksamheter kontrollerar efterlevnad av miljölagar och att miljöarbetet hela tiden förbättras, genom Region Uppsalas policy, vision och miljömål. Miljöledningssystemet ger stöd för styrning, resurstillsättning, genomförande, uppföljning, redovisning av miljöresultat och sökande efter förbättringsmöjligheter. Miljöcertifieringen innebär dessutom att utomstående revisorer granskar miljöarbetet och systemet en gång i halvåret för att säkra att miljöarbetet ständigt blir bättre och sker på ett systematiskt sätt.

Miljöledningssystemet gäller hela tjänstemannaorganisationen. Systemet täcker inte in stiftelser och bolag där Region Uppsala fungerar som delägare. Entreprenörers, leverantörers och hyresgästers miljöarbete styrs till viss del via avtal. I Figur 1 visas en bild av hur miljöarbetet inom Region Uppsala var organiserat under 2019. Ansvaret följer linjeorganisationen och ett miljönätverk finns för att hjälpa linjen att se till att miljöarbetet fungerar.

Figur 1: Region Uppsalas organisation av miljöarbetet under år 2019.

Minskad miljöpåverkan genom hållbar upphandling

Region Uppsala upphandlar årligen varor och tjänster för cirka fyra miljarder kronor. I många upphandlingar ställs allmänna miljökrav, exempelvis på producentansvar samt förbud och begränsningar av miljö- och hälsofarliga ämnen. Vid upphandlingar där varan eller tjänsten har en stor miljöpåverkan eller tydlig koppling till socialt ansvar ställs fördjupade krav. De fördjupade miljökrav som ställs utgår från miljöpåverkan under hela livscykeln och kan exempelvis reglera att vissa kemikalier inte får ingå i produkten, att produkten ska vara ekologiskt producerad, ge upphov till lite och ofarligt avfall, en god djurhållning eller att fordon ska vara miljöklassade. De fördjupade miljökraven i upphandlingarna resulterar ofta i vinster

¹⁹ ISO 14001:2015 är en internationell standard för miljöledningssystem.

för både miljö och ekonomi. Som stor kund kan Region Uppsala påverka utbudet på marknaden i en miljöanpassad riktning. Miljökraven som ställs i Region Uppsalas upphandlingar är därför viktiga verktyg för att nå miljömålen.

Exempel på några upphandlingar med fördjupade miljökrav under 2019 är tryckeritjänster, medicinteknisk utrustning, livsmedelstjänster, budtjänster, sjukreseupphandling samt resebyråttjänster. I varuförsörjnings-samarbetet gällande förbrukningsvaror har utökade miljökrav ställts i 47% av upphandlingarna under 2019.

Socialt ansvar i samband med upphandling

Region Uppsala verkar även för att de produkter och tjänster som köps in är framställda under socialt hållbara och ansvarsfulla förhållanden. För att uppnå detta samarbetar vi med övriga regioner i det nationella samarbetet för hållbar upphandling.

Arbetet utgår från en gemensam uppförandekod samt uppföljning av efterlevnad, där regionala arbetsgrupper och en nationell styrgrupp årligen beslutar vilka avtalsområden som ska följas upp²⁰ och vilken organisation som ska ansvara för uppföljningen. Samarbete sker även med SKL Kommentus motsvarande funktion samt Sykehusinnkjøp i Norge.

Under 2019 har de regionala arbetsgrupperna tillsammans genomfört skrivbordsrevisioner av leverantörer inom bland annat riskområdena medicinteknik, kirurgiska instrument och operationsartiklar. Mycket arbete har också gjorts kring uppföljning av fem handskleverantörer. Uppföljningen har gjorts genom fabriksrevisioner i Malaysia, där större delen av produktionen sker.

Region Uppsala ansvarar tillsammans med Region Gävleborg, Region Dalarna och Region Västmanland för uppföljning av livsmedelsavtal. Under året har revision gjorts av en underleverantörs broccoliodling i Spanien. Ett antal uppföljningar av livsmedelsleverantörers åtgärdsplaner har också gjorts under året.

På www.hallbarupphandling.se finns sammanfattning av alla revisionsresultat samt sammanställning av det gemensamma arbetet i verksamhetsrapporten för år 2019.

Vill du veta mer om Region Uppsalas miljöarbete? Vi berättar på www.regionuppsala.se/miljo

Hela Region Uppsala är miljöcertifierat sedan 2005.

²⁰ I de produktionsområden där störst risk identifieras för överträdelser mot sociala krav sker urvalet för avtalsuppföljning och revisioner. Eftersom många leverantörer levererar varor och tjänster till samtliga regioner blir detta arbete både effektivt och kostnadsbesparande jämfört med om varje region skulle genomföra egna uppföljningar.